

K. M. A.

Kvartalshilsen

Nr. 2

Oktober 1908

1. aarg.

K. M. A.s lappearbeide.

Gud har skjænket K. M. A. en stor gave. Det som mange av os i aarevis har længtet efter og bedt om er nu skedd: vi har vor egen utsending blandt lapperne i Tystfjord, en som av Herren selv er kaldet og forberedt til denne gjerning.

Søster Olivia Ugland, født Ribe, er fra en gaard i nærheten av Grimstad. Hun kom tidlig til liv i Gud omend først efter svære kampe. 21 aar gammel blev hun gift, men mistet sin mand efter en maanedes ægteskab. Dette tunge slag lammede hende, da hun ikke kunde forstaa hvad Gud mente med hendes liv. Hun blev da nogen tid hjemme hos sin mor, indtil hun i midten af nittiaarene reiste til Kristiania, hvor hun gjennemgik et kursus paa Lovisenberg. Allerede dengang følte søster Olivia diakonissegjerningen som sit livskald, men hun fik ikk sine nærmestes tilladelse til at fortsætte dermed. Efter saa i nogen tid at ha styret huset for en bror, kom hun til Tyskland, hvor Gud førte hende til den bekjendte søster Eva, lederen av diakonissehuset Friedenshort i Schlesien. I flere aar ledet søster Olivia de unge søstres utdannelse og opholdet her blev av den største betydning for hendes indre utvikling. Men uagtet hun elsket sit arbeide, følte hun sig

dog forvisset om at Gud engang vilde sende hende tilbake til Norge.

Da hun nu i sommer var hjemme forat hvile, gjorde Herren det paa en underlig vis klart for hende, at Han vilde bruke hende blandt lapperne i Tystfjorden; hun meldte sig med søster Evas samtykke til K. M. A. og vi tog imot hende med tak og glæde, som den Guds gave, hun er. Søster Olivia tilhører fremdeles sit moderhus i Schlesien, om hun end i økonomisk henseende er løst derfra som K. M. A.s utsending, og det er nu vor ret og pligt at sørge for hendes underhold deroppe.

I juli reiste hun til sin nye arbeidsmark. Hvordan Gud der aabner hjerter og døre, vil De se av de følgende utdrag av hendes breve. De vil derigjennem lære hende at kjende som den varme, praktiske, moderlige kvinde og som en kristen, der vandrer med Gud. Det vil ikke falde Dem vanskelig at holde av hende. Maa Gud gjøre os alle tro i at bede for hende, saa at hun i Guds kraft kan seire over alle vanskeligheter deroppe.

Søster Olivia fortæller først om sin ankomst. Hun blev mottat med stor gjæstfrihet av handelsmanden og frue paa Kjøbsvik. Derfra drog hun videre nordover til Helland, som vel kommer til at bli hendes hovedkvarter. En regnfuld nat nærmet hun sig dampskibsanløbsstedet Drag. En tro-

ende kvinde, Luise, var anmodet om at skaffe hende husrum paa Helland. Det havde ikke været mulig at underrette L. om, med hvilket skib søster Olivia vilde komme. Derfor var det ikke uten spænding, at denne ropte op til bryggen, om der var nogen der fra Helland; hun havde jo ellers intet sted at gjøre av sig. Venlige stemmer lød hende imøte; hun var ventet. Men det tog tid med at komme forborde, da nogle svære kolli skulde losses. De viste sig at være søster Olivias seng og komode, som var avsendt for længe siden og nu ankom just i rette tid. Paa Helland har nu søster Olivia indrettet sig; hendes kasser gjør tjeneste som vaskeservant og matskap.

Den søndag søster Olivia var paa Kjøbsvik fik hun anledning til at hilse paa mange lapper, som samledes ianledning et lappebryllup. Det var ikke let for lapperne at forstaa, hvad søster Olivia vilde iblandt dem. Men inden de forlot kirkestedet fik de i praksis en forklaring paa det. En lappepike kom tilskade ved et ulykkestilfælde, saa læge maatte hentes. Søster Olivia var straks ved haanden, hjalp til og overtok tilsynet med patienten.

Ogsaa paa Helland laa arbeide færdig og ventet. En ung kone, mor til 6 smaa barn, var meget syk av lungebetændelse. 4 nætter i træk vaaket søster Olivia hos hende og blev paa Helland, saalænge denne patient var saa svak, at hun trængte den velvillige hjælp, som saa uventet blev budt hende.

Saasnart søster Olivia fandt det forsvarelig at forlate denne pleie, drog hun med første leilighetsskyds indover til „Musken“ (centrum for lapperne i Tysfjorden). Føreløbig fik hun lov at slaa sig ned i skolestuen der. Fra Musken skriver hun i privatbrev ^{25/8}:

„Heldigvis ligger pultene løse paa sine ben og den ene maa derfor tjene mig som seng, idet vi har vendt den om, saa den danner en hulning. Jeg har faat laant mig en pen, ny, varm feld; og pute og teppe har jeg

med. Mit sengested vaklet svært inat, men dog sov jeg noksaa godt. Den anden pult tjener mig som spisebord og jeg øver mig i at balancere kop og tallerken paa skraaplanet. Igaarattes vilde der snige sig en følelse av beklethet ind paa mig; jeg følte mig noget ensom i dette store, tomme rum. Men Herrens store navn være lovet, Han hjalp, Han hjælper, Han vil hjelpe! Og denne følelse fik ikke lov at seire. Ensomheden gjør, at jeg blirsaaemet mere henvist til Ham alene. Tak for eders bønner. Megen naade trænges. Men Han er trofast, som gav forjættelsen. Han vil og gjøre det.

26—8. P. O. er en kjæk mand, men du verden for en gamme de bor i. Konen gjorde et svakt forsøk paa at undskylde sig for urenligheten, hun sa, at rummet var saa trangt, det kunde ikke nytte at forsøke at holde rent. Jeg fandt hende først oppe paa høiloftet, hvor hun sad sammenkrøpen ved en glugge med en symaskin, som hun forsøkte at haandtere med uøvet haand. Snart skal P. bygge hus og derover glæder jeg mig; de er nu 12 mennesker som bor i denne gamme.

Lille Ole er en søt liten gut. Han kommer altid saa indsmigrende til mig; han har sat sig saa bestemt i hodet at jeg er gudmor J. F.s søster, Ellen er flyttet hertil (2 av K. M. A.s søstre, frk. ne Syvertsen og Zimmer har tidligere besøkt Tysfjorden; derfor omtaler søster Olivia mange av lapperne som gamle bekjendte); de bor her like ved skolen, hvor de har sat op et forholdsvis stort tømret hus. De har 4 kjøer, saa de er vel likesom velstandsfolk. Yndige smaabarn har de. Nei, De kan tro, jeg saa vel der en aldeles fortryllende liten nysyet pæsk av brunt og sort renkalvskind til den mindste, som er 4 maaneder. Nei De kan ikke tænke Dem noget nettere. Det viser da, at de har smak for det som er vakkert. — P. O. sendte mig idag to saltede uer, og Deres ven, J. bragte mig to pene

sei, som jeg har spist av til middag. J. overrasker mig ofte ved sin taktfuldhet. Saa megen hjertedannelse kan altsaa bo indenfor disse pjuskede kuffer.“

Det synes som baade lapper og norske (paa Helland bor hun nemlig hos og vil arbeide blandt norske) er glade og taknemmelige over hendes komme til dem. Herpaa tyder, hvad hun videre skriver om den maate, hvorpaa de behandler hende: „Og saa hjertelig snille og hjælpsomme som de er paa alle tænkelige maater; det er rent rørende. De vasker min vask, de gjør rent mit værelse. Hvor ofte finder jeg mine kopper opvasket og hvor ofte færdig middagsmad paa bordet, naar jeg kommer træt og sulten hjem fra pleien. Og desuten mange smaa opmærksomheter, naar de bare kan tænke det kan glæde mig. De skulde bare se hvilke nydelige blomsterbuketter jeg undertiden finder paa mit bord.

Ogsa naboerne er saa snille og villige; snart bringer de mig melk, snart fisk, multer eller hvad de har, ja endog i den tid da der saagodtsom ikke fandtes poteter paa Helland, bragte man mig et spand fuldt. Jeg har allerede kocht ind 3 smaa krukker med multegrøt til vinterbruk. Alt dette faar jeg gratis, og det er en stor hjælp. Herinde haaper jeg at faa fat paa lidt blaabær og bringebær; det er saa godt at ha lidt saft for de sykes skyld.

28—8. Jeg tok igaar en tur hen til Leirelv, Gamvik og Sommerset. Gjorde idethele 7 husbesøk og drak en forskrækkelig mængde kaffe, saa at jeg idag næsten ikke kan taale at se kaffe. Forresten gaar det bra; kaffe med salt i er slet ikke saa motbydelig, som jeg havde forestillet mig; jeg synes den smaker noksaa godt. Jeg er saa taknemmelig for de ture, jeg fik gjøre igaar og iforgaars. Den første jeg traf paa Ytre Musken var min patient

fra Kjøbsvik, Inga. Hun og de andre var ivrig beskjæftiget med at iake høi, og da jeg jo er landsens barn og godt vant med riven fra barndommen av, fandt jeg mig naturligvis en rive og var med til alt høiet var sat i saate. Se, det var nu igjen en naadig forelse. Jeg stod saa med engang midt i flokken som en av deres, og da høiet var færdig, skulde vi allesammen ind i Store Anders's rummelige gamme og drikke kaffe. Mange havde samlet sig, og med mange møttes jeg som med gamle venner. Jeg er saa forbauset over, at jeg kan underholde mig med de fleste, jeg træffer; de forstaar mig noksaa godt. De har bedt mig holde møte i skolen søndag, og jeg er glad over at kunne samles med dem om Guds ord.

Og saa fra mit besøk hos J. F. — Jeg fandt den store stue nyskuret og konen rigtig nydelig i ny blaa dragt broderet med rødt og gult. Virkelig en vakker dragt naar den er ny og ren. Der likte jeg mig svært godt, og de sa at naar jeg kom igjen, kunde jeg godt bo der. Det blir nok rigtig et stort hus, naar det blir færdig. Nu har de den store stue, hvor de har sat op en stor, moderne komfyr med ovn, som man kan bake brød i, og stueloft er indrettet, hvor hele familien sover. Saa skal der bygges nok en stue med loft, saa det blir nok det fineste hus paa lange strækninger. J. er jo ogsaa storkar og holder Kristiania-aviser.

Meget interesserte det mig at komme ind paa Hustoft, hvor gammen ligger saa vakkert midt i birkelunden. Der var saa rent derinde og Anders's kone og barn saa appetitlig rene. Den anden lille svakelige kone som bor der, er saa flink til at væve mønstrede baand; det var rent kunstfærdig. Det var jo husfliden som gjerne skulde op-hjælpes. Kan jeg sende Dem en prøve paa disse baand? Kanske husfliden eller private vilde gjøre bestillinger. Saadanne pene baand og snorer vilde jo passe godt til damernes skidragter.

Jeg forsøker at ha øinene med mig, om jeg kan finde nogle av de gamle husflidsgjenstande hos dem fra den tid de reiste paa fjeldet. Maaske noget derav var anvendelig som salgsgjenstande, og jeg derved kunde opmuntre dem til at ta det op igjen. De har jo fra gammel tid av havt færdighed i at skjære i ben f. eks.

Holland 8—9—08. Jeg ber Herren vise mig hvor det vilde være mulig at sætte igang noget arbeide, som kunde drives med menighetens egne kræfter, f. eks. søndagsskoler, ungdomsforeninger og missionsforeninger. Aa, hvor det kan gjøre en i hjertet ondt at se børn og unge mennesker gaa saadan helt overladt til sig selv, og intet bli gjort forat lede dem til deres sjæles ven — Jesus. Jeg vil jo paa intet omraade gripe ind, førend jeg ser, at Herren lægger det tilrette for mig.“

Søster Olivia taler saa om nødvendigheten av at gjøre noget for de mange unge som arbeider i feldspatbruddet paa Drag. Hun mener, man burde samle dem til passende underholdning, skaffe dem god lektüre, musik og foredrag, saa vlde de nok ta en andagt med paa kjøpet. Utgifterne maatte de selv kunde bære, da de tjener godt. Hun ønsker meget en harpezither (harpeleik) til et saadant arbeide. Saa fortæller hun om sit første møte i skolen.

„Det var mig paafaldende, at netop de, som syntes mig ivrigst for at faa et møte istand viste sig slet ikke, derimot var de mest fremtrædende læstadianere tilstede, vistnok for at prøve mig. De er jo svært mistænksomme overfor fremmede. Det var blit mig saa viktig at tale over 1 Kor. 13 netop av den grund, at det havde bedrøvet mig at merke, hvor let man førte kristelige talemaater i munden, og hvor ukjærlig man dømte om andre. Læstadianerne var nu ikke tilfredsstillet, det saa jeg derav at de straks forsvandt. Der var vel omtrent

et snes mennesker tilstede, og mange sad svært opmærksomme. Men du verden for en uro; nogen ut og nogen ind; det er jo saa deres sædvane. Smaabarna i komserne var naturligvis urolige, og de som kunde gaa paa sine ben løp omkring og lekte paa gulvet. Det var vanskelig at holde traaden. Da jeg var færdig, gav en gammel lap mig det skudsmaal, at det var altsammen efter skriften, hvad jeg havde sagt. Jeg havde saa bestemt den fornemmelse at man ikke var kommen til møtet forat opbygge sig med Guds ord, men forat høre og se paa mig. De var da ogsaa begyndt at samles et par timer iforveien, men hovedmassen holdt sig utenfor under selve møtet. Da jeg saa etterpaa havde havt besøk av en mand, som jeg maatte skrive et forretningsbrev for, laaste jeg min dør og drog op i høiden, og den herlige natur holdt en vældig præken for mig. Da jeg var kommen op de mange terrasser, ligger der bakenfor en dal og en stor slette. Der var netop en vidunderlig belysning, idet dagen holdt paa at helde. Luften var regnfuld og de sorte bjerge, som paa tre sider omgir denne saftiggrønne slette, ragede helt ind i skyerne, saa hele partiet var likesom omsluttet og tildækket. Det var rent eventyrvakkert. Disse farver! Og disse mægtige sorte bjerge, som ragede likesom helt ind i himmelen og var dækket fra oven, de talte til mig om at „en bolig er den ældgamle Gud og heneden er der evige arme“. Det var netop den prædiken jeg trængte i den stund, og hvor gjorde den mig glad og trøstig og tillidsfuld.

Vendte jeg mig om, havde jeg et ganske andet billede. Der bugtede fjorden sig blank og speilklar ogsaa omsluttet av bjerge som netop viste sig i sine herligste farver. Det var alle mulige nuancer i lilla, og saa gled det vidunderlig over i det grønne indtil det blev næsten sort, og saa hist og her brede sølvgraa striper. Nei, hvor her er vakkert! Og hvor det dog

gjør meget for os mennesker at være omgitt av vakker natur. Guds herlige skaberverk.

Altsaa jeg vilde bli i ro til over den næste søndag. Jeg vilde besøke de gamle og ta imot besøk, jeg vilde behandle alle disse smaatilfælder som de saa gjerne kommer med, kort, jeg vilde gi dem anledning til at lære mig bedre at kjende. I denne tid fik jeg da rede baade paa et og andet. Jeg fik vite, at læstadianerne sa det var løgn, hvad jeg talte. De har jo nemlig faat de arme mennesker til at tro, at bibelen er forfalsket av presterne. De sier om det lappiske nytestament, som er skaffet dem, at det ikke er til andet end til at brænde, fordi det er forfalsket.

Per Olsen kom til mig en dag med en ond haand jeg skulde behandle. Han sa blandt andet, at det var menneskepaafund at holde møte paa eftermiddagen, for i bibelen stod der, at Jesus gik tidlig om morgenen i templet. Derfor pleiede lapperne, naar deres prædikanter kom, at samles kl. 9 om morgenen, og saa var de sammen hele dagen og saa kogte de kaffe. Jeg har nu av andre hørt, at de gjerne er sammen 8 dage for at holde møte. P. trængte nu til mig for denne onde armen og saa lovede han mig, at han vilde komme, hvis jeg holdt møte næste søndag. Han trodde vel det var nødvendig paa denne maate at holde sig tilvens med mig.“

Søster Olivia fortæller nu om dette møte, som forløp roligere end det første. Hun traf der en lappeprædikant, som gjorde et godt indtryk. Han tilbød sig at bruke tolk ved en andagt, forat søster Olivia skulde forstaa ham. I 2 timer talte han over begyndelsen av Romerne 8 ganske bra. Kun brukte han stadig uttrykket „som apostelen siger“ om utsagn, som søster Olivia aldrig har fundet hos apostelen. En gammel svensk lap blev hun saa glad i. „Der lyste noget ut av ham, saa jeg maatte tænke, at han vist

havde været en Jesu discipel i mange aar.“

Søster Olivia omtaler saa et par sykdomstilfælde, en liten pike med betændelse i hofteleddet og en gammel troende kone med blodforgiftning og slutter med at spørge, om vi kan skaffe hende en del gjenstande til bruk ved sykepleien. (Det ønskede er indkjøpt og avsendt). Hun ber ogsaa om linlærred, kristelige blade og tidsskrifter og gode bøker idethele. Hvis nogen kan og vil glæde hende med et og andet, er det bedst at sende det pr. post direkte til søster Olivia Ugland, Helland pr. Drag, Tysfjord, Salten, Nordland.

K. M. A.s møter.

Anden onsdag i september samledes K. M. A. i Kristiania atter til møte igjen efter ferien i Camilla Collets vei 5. Mange var møtt frem, og vi kjendte det alle som en glæde atter igjen at faa sitte sammen en stund, tale med hverandre om arbeidet, og bede sammen for det. Fru Conradi, en K. M. A. søster, der bor i Genua, var hos os og talte varmt og inderlig til os ut fra Lukas 15, 25—32 om al den rigdom vi har i Gud. Vi maatte bare ikke være som den utaknemlige „ældste søn“ i lignelsen; han bare pukker paa sin ret uten at ha hjertelaget til at tjene med det han har faat. —

Ellers vil møterne bli som tidligere 1ste og 3dje onsdag i maaneden. Første onsdag som et bønnemøte kl. 8 — 3dje onsdag et møte for arbeidet i Tysfjorden kl. 5¹/₂; K. M. A.s møte for Armenien er sidste fredag i maaneden paa Herberget, Toldbodgaten 35.

Fru Blauenfeldts møter

blir i Kristiania uken fra 25de—30te oktober. Søndag i Centrallokalet. Emne: „Guds folk som jordens salt“. Mandag i universitetets festsal. Emne: „Missionsforeningers oppgave“. Tirsdag i U. K. K. S. Emne: „Kvindernes nye sociale pligter i kristendommens lys“. Onsdag i Universitetet. Emne: „Kristendom og fremskridt“. Torsdag i U. K. K. F. Emne: „Pandita Ramabai Mission og kvindesak“. Fredag fest i „Hjemmenes Vel“.

Maatte vi bli mindet om at bede meget for disse møter; fru Blauenfeldts besøk kan komme til at bli av stor betydning.

Inden hun kommer til Kristiania vil hun besøke Moss, Skien, Drammen og Modum.

Maatte Gud ogsaa paa disse steder rigt velsigne hendes arbeide.

Fra Armenien.

Brev fra søster Bodil Biørn.

Musch, 22—10—07.

(Slutning).

Himlen var overtrukken og det saa ut til regn; jeg maatte sukke til Herren om at sprede skyerne igjen, da det for min reumatisme er meget skadelig at ride i regnveir, og litt efter litt klar- net det, og solen tittet frem, aa hvor taknemlig jeg var. Den dag hadde vi en lang vei for os, kom først frem til *Charaba* ved 6 tiden. Vi traf flere store zigoinerbander paa veien, de saa meget uhyggelig ut. Det maa være et skrækkelig liv alltid at streife saadan omkring, for alle de stakkars barn gjorde det mig saa ondt. Den tanke slog ned i mit sind: Jesus elsker ogsaa dem. Han er ogsaa død for disse stakkels forkomne mennesker. Hvor hans kjærlighet dog er stor, maatte vore hjerter ogsaa bli mere gjennem- trængte av den, saa vi lærte at elske

som han. Min glæde var stor da vi den aften fik husly hos armenier. Jeg blev saa træt av altid at høre tyrkisk eller kurdisk. Det er saa godt naar man kan gjøre sig forstaaelig. Om I kunde set vort natherberge! Det var forresten slet ikke saa værst at være der, men jeg syntes jo det var som 1000 aar tilbake; ja mange skikke her ute er endnu som paa Jesu tid. Bibelen blir saa levende for en. Til belysning hadde vi et saadant litet oljekar som „de kloke jomfruer“ holder i haanden, det lyste ikke saa værst, og efter haanden venner man sig jo til mørket. Armenierne var meget gode mot os. En av de unge kvinder var saa hjelpsom, men forfærdelig nysgjerrig; hun bevogtet hver bevægelse og snuset om i vore saker for saa bak- efter at gaa ut og berette om alt til de ventende utenfor. Rummet ved siden av vort, var indrettet til fjøs, der var heste, mulæsler, kjør, bøffelokser og høns, alle i bedste forstaaelse med hverandre. Jeg var derinde og fik mig en kop deilig nysilet melk.

Næste dag ut paa eftermiddagen naadde vi overgangsstedet over Eufrat. Den var temmelig dyp og meget bred der. Jeg bad kadatscheerne om at ta av flere av mine saker og bære dem over; de bar da over min bokkasse, medicinkasse og plaid; men vilde ikke ta avmin haandkuffert og lette det ene lastdyr for noget. Sabtien var der heller ingen hjelp i, derfor gik det saa galt. En mand førte min hest; men da det ene lastdyr faldt i den sterke strøm og holdt paa at gaa tilbunds med alt mit sengetoi, maatte han hjelpe der, og jeg red alene over; min hest er et prægtigt dyr og sterk, og jeg ikke svimmel saa det gik godt; men en forunderlig følelse var det saadan at drives med strømmen et langt stykke. Det var ikke mere end som saa at hr. Sciepkas dyr klarte at komme over. Trods at saa meget blev vaadt og flere ting ødelagte, saa maatte jeg sigø Herren tak, fordi han saa naadig førte os igjennem; ting kan jo

erstattes. Naar du gaar gjennom vandene, er jeg med dig, og gjennom floder skal de ikke overskylle dig. Es. 43, 2. Aa hvor stort det er saadan at merke Hans ledende haand. I en liden landsby, 3 timer fra Musch, holdt vi rast den nat. Der maatte jeg holde tørkefest paa alle mine vaate saker. Naturligvis forsamledes alle landsbyens kristne befolkning om os om aftenen. Vi sang for dem og doktor Sciepkø holdt andagt, vi hadde det rigtig godt sammen. Aa hvor fattige disse stakkars armenier er. Det brød de spiser smakte vi paa, jeg maatte tænke paa barkebrødet i Norge i gamle dage, saadan maatte det vistnok smakt. Disse jordhuler, som de alle lever i, kan jeg ikke beskrive for eder. Br. Scheipke forsøgte at skræmme mig med at vi kanske ogsaa her i Musch skulde bo i en lignende hule. Den sidste nat i landsbyen Asur, bodde vi hos den gregorianske badvelli, — prest — som var meget god imod os, men det var en slem nat, jeg maatte sitte oppe, da jo alt mit sengetøi var driv vaadt, og jeg ikke vovede at lægge mig ned paa den tyde doschag, madras, som de gav mig; der var jo kun jord til gulv. Badvelliens familie sov alle blidelig i det ene hjørne. Fjøset var kun skilt fra vort rum med en lav væg, og der var ingen dør, saa vi hadde besøk av to kalve, som snuste om i vore saker i mørket. De, som ikke har seet disse nattekvarterer, kan ikke gjøre sig nogen idé om, hvordan de i virkeligheten er. Kunde man kun hoppe over natteløgiene, vilde reisen ikke være slem. Denne strækning gjennom Kurdistan er nu meget usikker, men naar Herren selv er vor vogter, da behøver vi ikke at frygte for ondt. Hvor jeg næste morgen speidede efter Musch, men da den ligger bag bjergene, kan man ikke se den før $\frac{1}{2}$ time før man naar frem. Beliggenheten er saa vakker. Desværre var alt von Doblbers redet til Biblis, da vi kom, men badvelliens mottog os meget venligt. Det skal

bli morsomt at se dem igjen. om nogle dage, Pikebørnene sørger nu meget godt for mig; jeg har det saa altfor godt nu, hviler mig rigtig godt ut. For træt er jeg endnu. Imorgen skal jeg til med at lave mediciner, for i det daarlige apothek her findes der næsten ingen ting. Jeg har taget det med mig fra amerikanernes apothek i Karput. Søndag var vi en herlig spadsertur oppe i vin-bjergene, det er prægtigt deroppe og en herlig utsigt.

Nedenstaaende brev fra søster Bodil fortæller om de sidste forunderlige begivenheter i Armenien. Det trykkende aag som har hvilet paa folket synes med en gang at være borte gjennom de politiske forandringer som har fundet sted i Konstantinopel.

Musch, 12—8—08.

(Utdrag av et privatbrev).

Hvilken glæde det var at mottage Deres kjære brev. Tusend tak derfor som for alle forbønner og al kjærlighet, hvormed De følger mig og arbeidet herute. Store ting har Herren gjort i sandhet mot os, og vi blev glade. Den 126de Salme passer paa os og vel endnu bedre paa fangerne, ja hele det armeniske folk i denne tid. — Vi er som drømmende og kan ikke fatte den store forandring, der er foregaat i det tyrkiske rike. Bare det at alle fangerne skal faa komme ut, er jo noget saa enestaaende, end sige da at armenierne er fri og skal faa samme rettigheter som tyrkerne. Det skal nu bli vanskelig at gjennomføre den nye forfatning i et land, hvor uretfærdighet, vold og mord har hersket, og hvor omtrent alle embedsmænd er bestikkelige og enhver kun tænker paa sin egen fordel, men litt efter hvert kan der vel ogsaa komme orden ind i disse tilstande. Et er sikkert: dette kommer fra Herren. Et rent under er det for os, som lever herute og kjender de nuværende forhold. Mit hjerte er fuldt av lov og pris til Ham, som har hørt de mange bønner, der er opstegne for dette arme folk. For os er det ogsaa en direkte

bønhørelse at fangerne skal bli fri. Hvor meget har vi ikke bedt for de stakler, der sitter indespærret i disse skrækkelige hul tæt sammenpakket, særlig for dem som vi kjender og som begge var helt uskyldige, hvilket forresten størstedelen er. Endnu er omtrent 200 tilbake, men vi haaper ogsaa disse skal komme ut. Ja Herren er i sandhet god.

Gamle Maddras fra Haradevig kom herop straks han var kommen ut, han tok det ogsaa som et under fra Herren. Forleden havde vi besøk av en greo-goriansk prest, som ogsaa hadde været fængslet i 2 aar. Han var saa glad; det var som om graven hadde aapnet sig for ham, at han igjen kunde komme ut av den skrækkelige hule, sa han. Jeg skulde engang ha lyst til at fortælle de forskjellige grunde, hvorfor man i Musch kan bli fængslet; de er rent utænkelige, men idag har jeg ikke tid. Jeg har flere gange sendt medicin og pengehjælp til enkelte av fangerne. Hr. von Dobbler har hjulpet mange og ogsaa git flere som bad ham derom bibler.

Den 29de juli hørte vi at fangerne skulde bli fri, men det var saa rent ufattelig, saa vi ikke rigtig covet at tro derpaa, før vi fik høre noget nærmere. Men tænk, saa var det sandt. Den 10de august kom armeniske blade fra Konstantinopel, som berettet om de store omvæltninger. Ungtyrkerne har ogsaa hat det slemt. Vi har flere av dem her; nu er de jublende glade. Dog, de fleste tyrkere her liker ikke disse forandringer. De kan ikke længere styre og raade som de vil, ikke længere slaa og stjæle og bedrage. Officerer og soldater er begeistrede, haaper nu det skal gaa fremad. Hr. von Dobbler besøkte iforgaars generalen, som var straalende. Han er en meget venligsindet mand, ædeltænkende og dygtig. Han proklamerede den nye forfatning, og der var naturligvis glæde dog ikke som i Konstantinopel.

Ja Herren har i sin naade forbarmet sig over sit folk, det var ogsaa kommet ned paa det sidste trin, særlig i denne egn, hvor noden er grænseløs. Vi beder meget om at kornpriserne maa falde, saa det iaar maatte bli bedre for de mange fattige. Kornet her er meget dyrt, som forresten næsten alle fødemidler. Med hensyn til skolerne skal jo ogsaa forandringer ske, og vi vilde være glade, om vi her kunde bli fri for de idelige efterforskninger. Da blev det ogsaa mulig at utvide skolerne og indføre flere fag. Nu er man bunden og har mange vanskeligheter. Der siges at alle de nuværende embedsmænd skal avsættes og helt nye indsættes, og dette er ogsaa nødvendigt om ikke alt skal fortsættes i den gamle gjænge. Om der kunde komme orden i skattevæsenet, saa var store ting vundne. *Bed Herren om at de nye forandringer maa bli gennemført efter hans vilje.*

Vor Kvartalshilsen.

Et beskedent, litet forsøk har vi nu iaar gjort med „Kvartalshilsen“. Vi som arbeider med den er blit gla i den. Vi elsker denne tanke, at den vil danne et bindeled mellem vore spredte medlemmer landet rundt, som mellem dem, os og vore arbeidere i i de forskjellige „grene“, som Gud maatte la spire frøm paa K. M. A.s livstræ. Men kjære venner! I forstaar nok at trykning, porto o. s. v. kræver penge. Vi tør ikke gjøre os haap om at kunne klare gratis utgivelse. Er det gaat eder som os: Ønsker I, at „Kvartalshilsen“ skal komme som et kjærlighetens pust imellem os, da la os høre eders mening om, hvordan vi bedst skal kunne klare denne sak. Ethvert svar paa denne henvendelse — og vi imøteser med tak mange svar — kan sendes til redaktøren: Frk. Henny Dons, Oslo hospital, Kristiania.